

al te benutten voor een gedachtenwisseling met de centrumbesturen over het beleid van het N.H.G.-bestuur en het werk van enige adviescommissies. De leden zullen door middel van een publikatie in „huisarts en wetenschap” worden geconvoceerd.

De andere bijeenkomst waarover een besluit werd genomen, is de op 2 en 3 juni 1962 in Eindhoven te organiseren weekconferentie, alwaar het probleem van de groepspraktijken aan de orde zal worden gesteld. Uit organisatorische overwegingen moet deelneming aan deze conferentie beperkt blijven tot speciaal daartoe uitgenodigde leden. Wel zal er naar worden gestreefd een of enkele vertegenwoordigers van ieder centrum en van de voornaamste adviescommissies te inviteren, zodat toch de resultaten der besprekingen in brede kring bekend kunnen worden. Bovendien zal ook in het maandblad van het Genootschap verslag van de conferentie worden gedaan.

Het dagelijks bestuur heeft uitvoerig verslag uitgebracht over een op 6 maart met de Contact Commissie Farmaceutische Industrie (C.C.F.I.) gevoerde bespreking. Daarbij was een groot aantal punten besproken waarop een concrete samenwerking tussen deze bedrijfstak en het N.H.G. mogelijk moet zijn. Hierbij bleek echter ook, dat voor zulk een samenwerking het bestaan van één centraal, organiserend en coördinerend orgaan van essentieel belang is. Als zodanig zal dan ook het op te richten Huisartseninstituut een belangrijke taak moeten krijgen. De C.C.F.I. zal thans met de bij haar aangesloten leden de realisatie van de voorgestelde samenwerking nader bespreken.

Het bestuur gaf zijn formele goedkeuring aan de jaarverslagen 1961 van de Commissie Wetenschappelijk Onderzoek en van de landelijke studiegroep „Artikelendocumentatie”. Voorts kwamen onder meer nog ter sprake een verzoek van de Commissie Nascholing om te trachten subsidies te verkrijgen voor het organiseren van een goede nascholing van de huisarts en een voorstel van de A.A.C. om te komen tot een stemrecht in evenredigheid met het aantal leden per centrum.

E. M. Jansen, secretaris

UIT DE C.W.O.

Notulen vergadering van 22 februari 1962

Een onopvallende, maar uiterst belangrijke mededeling is in deze notulen te vinden en wel deze, dat de voorbereidingen voor een onderzoek naar de mogelijkheden van een Periodiek Geneeskundig Onderzoek in een zo ver gevorderd stadium zijn, dat binnenkort met de uitvoering kan worden begonnen. Het geheel zal geschieden onder leiding van een commissie van T.N.O., waarin de C.W.O. is vertegenwoordigd.

Degenen, die indertijd de discussies in de C.W.O. over het P.G.O. hebben bijgewoond, zullen ongetwijfeld van dit bericht met grote belangstelling kennis nemen. Er is in de C.W.O. over geen enkel onderwerp, behalve dan de conferentie van Woudschoten, zo uitgebreid en zo geanimeerd van gedachten gewisseld als over het P.G.O. Meer dan een jaar lang heeft dit een belangrijk gedeelte van de beschikbare discussietijd op elke vergadering ingenomen. Naar buiten is hier iets van gebleken, onder andere in de vorm van een congresmededeling van Bos en een artikel van Lahr in „huisarts en wetenschap”, het laatste nogal in mineur gesteld.

De discussies begonnen zo hoopvol. De belangstelling voor het P.G.O. was allerwege groot. Iedereen was van mening, dat het de huisartsen waren, die hier een taak hadden. Er waren alleen nog een paar vragen te beantwoorden. En daarmee begonnen de moeilijkheden. Want een van die vragen was: heeft een P.G.O. werkelijk zin? Hiervan hing immers alles af. Als kon worden bewezen, dat het zinloos was, dan was elk gepraat over P.G.O. verstomd. Omgekeerd, als een P.G.O. betekenis zou kunnen hebben voor de volksgezondheid en dit zou uit een experiment blijken, dan zou de consequentie zijn, dat wegen zouden moeten worden gezocht om een P.G.O. over het hele land te realiseren met alle gevolgen voor de praktijkvoering en financiering vandien. De discussies hielden zich bezig met vele facetten van het P.G.O.-vraagstuk, maar strandden tenslotte op de bewijsvoering.

Wellicht heeft de C.W.O. in die tijd te veel gewild. Er was over het P.G.O. nog veel te weinig bekend om een zo fundamentele vraag naar de zin of de onzin te kunnen stellen, laat

staan een experiment op te zetten, dat deze vraag zou kunnen beantwoorden. Eerst moet er veel meer kennis worden verzameld, dan nu beschikbaar is.

Daar gaat het nu om bij het door T.N.O. opgezette onderzoek. De commissie wil weten, hoe de reacties zijn, zowel van de patiënt als van de huisarts op een P.G.O. en hoe in de praktijk een P.G.O. het best wordt uitgevoerd, een heel bescheiden opzet dus. Ondertussen is het niet uitgesloten, dat er gegevens worden verkregen, die aanleiding geven tot verder experimenteren; zo kan op de duur de fundamentele vraag misschien toch worden benaderd.

Het onderzoek is nog op een andere wijze van belang. Het is namelijk zo ingericht, dat de deelnemende artsen niet alleen hun materiaal aandragen, waar de commissie dan wel mee zal werken, doch ook geregeld in samenkomsten met de commissie over de ervaringen en de resultaten van gedachten zullen kunnen wisselen.

Vasbinder

JAARVERSLAG 1961 COMMISSIE WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK (C.W.O.)

De Commissie Wetenschappelijk Onderzoek kwam in 1961 tienmaal bijeen in vergadering, dankbaar gebruik makende van de haar daartoe geboden gastvrijheid door het Instituut voor Sociale Geneeskunde te Utrecht. Het dagelijks bestuur van de C.W.O. kwam daarnaast nog elfmaal bijeen. Bij haar vergaderingen en bij haar werk genoot de C.W.O. veel steun van de adviseurs, wier werk niet markant naar buiten treedt doch ten opzichte van wie zij in de aanhef van dit jaarverslag gaarne hulde brengt voor hun medewerking, waarvan niet alleen de C.W.O. doch uiteraard het Nederlands Huisartsen Genootschap in zijn geheel veel profijt heeft genoten.

Taak en werkwijze. Haar taak en werkwijze heeft de C.W.O. in het verslagjaar voortgezet naar de omschrijving, zoals reeds in een voorgaand jaarverslag gegeven. Teneinde haar taak beter te kunnen uitoefenen heeft zij besloten als nevenzaak het verzamelen van gegevens over methodologie en richtlijnen voor groepsonderzoek op zich te nemen.

Interne contacten. Binnen het N.H.G. onderhield de C.W.O., mede dank zij van Es als haar vertegenwoordiger in het bestuur van het Genootschap, goede contacten, evenals met de redactiecommissie van „huisarts en wetenschap”. De contacten met de redactiecommissie hebben geleid tot beter begrip voor elkanders problemen, zodat de commissies wederkerig duidelijker inzicht hebben in het door haar gevoerde beleid en daarmee zoveel mogelijk rekening trachten te houden. Zo is in een vergadering van de C.W.O. met de redactiecommissie naar voren gekomen, dat de C.W.O. van mening is het meest geroepen te zijn wetenschappelijke publikaties van huisartsen te beoordelen, waartegenover stond, dat zij er begrip voor had dat de redactiecommissie behoefte heeft aan adviezen die haar op korte termijn moeten worden verstrekt en zich daartoe — omdat de C.W.O. aan dit verlangen niet vermag te voldoen — wendt tot die deskundigen, die aan deze wens tegemoet kunnen komen.

Met de Commissie Praktijkvoering heeft de C.W.O. zich verstaan om zo spoedig mogelijk te komen tot de samenstelling van een status voor het gebruik bij een periodiek geneeskundig onderzoek. Daar de C.W.O. zich daarmee zelf reeds enkele jaren heeft bezig gehouden, heeft zij alle door haar tot dit doel verzamelde gegevens aan de Commissie Praktijkvoering ter hand gesteld. Wat betreft het voornemen van de Commissie Praktijkvoering tot het doen van een onderzoek naar praktijk-efficiëntie, lag het in het voornemen om kort na beëindiging van het jaar, waarover dit verslag dient, een gezamenlijke vergadering te houden van deze commissie met de C.W.O.

Het contact met de Commissie Documentatie Huisarts kon beperkt blijven tot de personele unie, welke hierin is gelegen dat de leden van de C.W.O. van Es en Baay ook lid zijn van de Commissie Documentatie Huisarts. Hetzelfde kan worden gezegd ten aanzien van de C.C.C., de Contactcommissie voor de Centra, waarin namens de C.W.O. Cornelissen zitting heeft.

Met de centra is er incidenteel contact geweest. Het centrum Zeeland vroeg naar een onderzoek-onderwerp, evenals

het centrum Arnhem. Noord-Holland vroeg adviezen inzake de mogelijkheid tot het doen van een onderzoek naar de bezinkingssnelheid van erythrocyten. Met het centrum Tilburg ontstond een contact naar aanleiding van een aan „huisarts en wetenschap” aangeboden publikatie over de resultaten van een verricht impetigo-onderzoek en welke publikaties de redactiecommissie moeilijk aanvaardbaar achtte; dit centrum wilde dientengevolge nader worden geïnformeerd over wetenschappelijk onderzoek in het algemeen en daartoe hebben tegen het einde van het verslagjaar Aulbers, Koperberg en Mulder (Noordwijk) een bezoek aan dit centrum gebracht. In een gedachtenwisseling over wetenschappelijk onderzoek zijn toen de daaraan te stellen eisen betreffende voorbereiding, opzet, deskundige hulp, enzovoort aan de orde gekomen en mede gezien aan de hand van de bij het impetigo-onderzoek gevolgde methodiek. Dit contact is door beide partijen zeer op prijs gesteld.

Met de studiegroepen en werkgroepen, zoals de werkgroep abortus en de werkgroep tonsillitis, onderhield de C.W.O. regelmatig contact door middel van de contactman, de voorzitter of de secretaris.

Externe contacten. Ook gedurende 1961 bestond er een uitstekende samenwerking met het Rijks Instituut voor de Volksgezondheid. Daarvan getuigt het stafylokokken-fosfaat-toxoid-onderzoek, dat in volle gang is: het R.I.V. voert de gehele administratie en doet het laboratoriumwerk, de N.H.G.-leden doen het klinische gedeelte en zenden het bloed in. Een ander contact met het R.I.V. is gericht op de voorstudie van een epidemiologisch onderzoek.

Van grote waarde, ook voor het N.H.G. als geheel, is de relatie met het Instituut voor Sociale Geneeskunde te Utrecht, waarbij vooral de betekenis van de vaste adviseur (Baay) en van een adviseur ad hoc (Vroege) op de voorgrond treedt. De gastvrijheid, welke de C.W.O. in het Instituut geniet, is reeds in de aanhef van dit jaarverslag gememoreerd.

Door het contact met het Nederlands Instituut voor Preventieve Geneeskunde konden hooggewaardeerde adviezen van collega Ekker de C.W.O. bereiken. Aanleiding tot directe contacten met de Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst deden zich niet voor. Met de gezondheidsorganisatie T.N.O. was er een indirecte benadering in verband met de financiering van het tonsillitis-onderzoek. Aan de afdeling klinisch geneesmiddelen-onderzoek van T.N.O. en met name aan Dr Nelemans, werd advies gevraagd naar aanleiding van de uit Engeland gekomen vraag om Varidase door Nederlandse huisartsen te laten testen.

Pogingen zijn ondernomen om met het College of General Practitioners te komen tot uitwisseling van ervaringen over wetenschappelijk onderzoek. De contacten daartoe zijn met deze Engelse zusterorganisatie reeds gelegd. Vermelding verdient voorts dat een correspondentie gaande is tussen de C.W.O. en een groep Engelse huisartsen, welke zich specialiseert op geneesmiddelenonderzoek.

Van ontmoetingen van de C.W.O. met de industrie in het verslagjaar mogen worden vermeld die met Philips over influenzavaccin, met de Koninklijke Nederlandse Gist- en Spiritusfabriek over Pimafucin en met de Engelse firma Wyeth Laboratoria n.v. inzake Varidase.

Wetenschappelijk onderzoek. In 1961 werden vier nieuwe onderwerpen aan de lijst toegevoegd. In dit jaar heeft de C.W.O. zich een duidelijker beeld kunnen vormen van de dynamiek van een groepsonderzoek en van de daarbij behorende „spelregels”. De C.W.O. zal de verworven inzichten uiteraard zoveel mogelijk ten nutte van het Genootschap doen komen.

Wat de jaaronderzoeken betreft kan vooreerst worden medegedeeld, dat aan de verwerking van de uit het verloskundig-onderzoek voortgekomen gegevens wordt gearbeid. De gegevens van het abortus-onderzoek, waarover mededelingen werden gedaan op het N.H.G.-congres 1961, zijn nog in bewerking. Het tonsillitis-onderzoek is in volle gang. Voor dit jaaronderzoek, bestaande uit een extensief en een intensief deel, werd een subsidie van T.N.O. ontvangen. De inzending van de op dit onderzoek betrekking hebbende formulieren stemt nog niet tot voldoening, doch het is wellicht nog te vroeg om zich te dezer zake bezorgd te tonen.

Lering trekkende uit de vorige jaaronderzoeken heeft de

C.W.O. zich tijdig gezet aan de voorbereiding van volgende jaaronderzoeken, waarbij aangetekend moge worden dat het in het voornemen ligt één jaar geen jaaronderzoek in te stellen. Dat de opzet van een jaaronderzoek geen eenvoudige zaak is, kan blijken uit de vele criteria, waaraan moet worden voldaan, zoals beschikbare tijd, de interesse-sfeer der deelnemers, de praktische uitvoerbaarheid en de eis, dat het onderzoek een pedagogisch element bevat. Het verzamelen en bewerken van de verkregen gegevens eist vele medewerkers en bij dit alles moet er rekening mee worden gehouden, dat de kosten binnen niet te ruime grenzen moeten blijven.

Het Periodiek Geneeskundig Onderzoek hield de aandacht van de C.W.O. gaande. Contacten werden gelegd met een verzekeringsmaatschappij, evenwel zonder het beoogde resultaat. Op initiatief van Prof. Tesch, voorzitter van de Gezondheidsorganisatie T.N.O., is een werkgroep P.G.O. in het leven geroepen, waarin zitting hebben de collegae Wijnmalen, den Dool, Bekius en, namens de C.W.O., Vasbinder. Deze werkgroep heeft de opdracht binnen twee jaar te komen tot de uitvoering van een onderzoek; met haar taak is deze werkgroep inmiddels een eindweegs gevorderd.

Met het R.I.V., hierin vertegenwoordigd door collega Polak, zijn Bos en Pel in gesprek over de mogelijke opzet van een proefonderzoek betreffende epidemiologie in de huisartsenpraktijk. Op grond van een door het centrum Tilburg gehouden impetigo-onderzoek heeft de C.W.O. met dat centrum een nuttige ontmoeting gehad, die reeds onder de paragraaf interne contacten is vermeld.

Het diabetes-frequentie-onderzoek, uitgaande van de diabetes-adviescommissie van T.N.O., is herhaaldelijk onderwerp van gesprek geweest in de C.W.O., waarbij van de diensten van Mulder (Noordwijk), die tevens zitting heeft in bedoelde adviescommissie, als contactman werd gebruik gemaakt. In verband met de financieringsproblemen van dit onderzoek zal het voorlopig wel niet ten uitvoer kunnen worden gelegd.

De mogelijkheid een algemeen ongevalsonderzoek als jaaronderzoek uit te voeren, wordt bestudeerd. Het onderzoek inzake cytologie in de huisartsenpraktijk scheen de C.W.O., op grond van bij deskundigen ingewonnen voorlopige informatie, vooralsnog niet uitvoerbaar, daar er onvoldoende cytologen zijn om het verzamelde materiaal te kunnen beoordelen. Daartegenover staat dat een onderzoek naar praktijk-efficiëntie, dat in de C.W.O. grote belangstelling geniet, gemakkelijker lijkt te verwerkelijken. Nagegaan zal worden of er een jaaronderzoek te maken is van dit onderwerp, dat zeker de volle belangstelling van de N.H.G.-leden zal hebben. Het tetanus-onderzoek, dat is bekroond met een publikatie in „huisarts en wetenschap”, is een prachtig geslaagd onderzoek geworden.

Nog in behandeling zijnde onderzoekingen. Aan het einde van het verslagjaar waren de volgende onderzoekingen nog niet afgesloten: Morbiditeits statistiek (M.S.). Periodiek Geneeskundig Onderzoek (P.G.O.), verloskundige hulp in de huisartsenpraktijk, opsporing infectieziekten in de huisartsenpraktijk, een oraal bismuthpreparaat (Bismutoral; tonsillitis onderzoek), abortus onderzoek, mastitis puerperalis, stafylokokken fosfaat toxoid bij furunculosis, ongevallen bij kinderen van nul tot vijftien jaar, onderzoek naar onbekende glucosurieën (T.N.O.), enquête patiënten-registratie, furunculosis, erfelijkheid bij astma, ongevallen, gezinsdiagnostiek door middel van kleuterbureaus, ongevallen enquête en praktijk-efficiëntie.

Centrum activiteiten. Ten opzichte van de centra heeft de C.W.O. haar belangstelling onverminderd voortgezet onder andere door bespreking van steeds twee centra als agendapunt op de maandelijks vergaderingen te brengen teneinde inlichtingen te verzamelen over wetenschappelijke activiteiten. Van de bijzondere activiteit van de C.W.O. ten opzichte van het centrum Tilburg is in dit verslag reeds gewag gemaakt.

De rubriek Woudschoten. Alle deeltaken van de huisarts, zoals op de conferentie van Woudschoten geformuleerd, zijn naar aanleiding van pre-adviezen — steeds door twee C.W.O.-leden uitgebracht — door de voltallige C.W.O.-vergadering besproken. Aan een kleine C.W.O.-werkgroep is thans de taak opgedragen deze materie tot een rapport voor het N.H.G.-bestuur te bewerken.

Voorlichting en publikaties. Aan het einde van het verslagjaar is begonnen een rubriek „Uit de notulen van de C.W.O.” aan te bieden aan de redactiecommissie van „huisarts en wetenschap”, die deze bijdragen, van de hand van Vasbinder, reeds heeft geplaatst. Met deze publikaties zal worden voortgegaan. Op het N.H.G.-congres 1961 kreeg de C.W.O. gelegenheid zich te laten horen en wel in een gecombineerde forumdiscussie met de werkgroep „N.H.G.-onderzoek 1960”. Verweten met de mededelingen over het abortus-onderzoek werden inlichtingen gegeven over de opzet van jaaronderzoeken en de indruk is, dat deze informatie tegenover de toehoorders geslaagd mocht worden genoemd. Voor „informatietafels” op het N.H.G.-congres heeft de C.W.O. zorg gedragen, doch aangenomen moet worden dat de daarvoor niet toereikende ruimte en het dagprogramma van het congres, dat veel tijd van de deelnemers opeiste, oorzaak zijn geweest dat daarmee niet zoveel resultaat werd bereikt als men zich had voorgesteld.

Diverse activiteiten. De aanvankelijke gedachte tot het opstellen van een lijst met promotie-onderwerpen is vervangen door een, die zich richt op samenstelling van een lijst met studie-onderwerpen, daarbij elk onderwerp beziende op de mogelijkheid het ook als onderwerp voor promotie te hantieren. Vermoedelijk zal over enige tijd een dergelijke lijst ter beschikking kunnen worden gesteld.

In uitvoering is gekomen, op verzoek van het N.H.G.-bestuur, de samenstelling van een register — met verwijzing naar de daarop betrekking hebbende stukken — van in de C.W.O. ter sprake gekomen onderwerpen. De heer Schubert, assistent-secretaris, heeft zich met deze taak belast. Van haar kant heeft de C.W.O. aan het bestuur van het N.H.G. het verzoek gericht aandacht te willen schenken aan het tot een euvel groeiende aantal enquêtes, dat onder huisartsen wordt ingesteld. Op zijn beurt heeft het N.H.G. voor deze aangelegenheid oor gevonden bij de Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst, die inmiddels te dezer zake een commissie heeft ingesteld, waarin twee leden van het N.H.G. zijn uitgenodigd zitting te nemen.

Geldmiddelen. De kosten, voortvloeiende uit de werkzaamheden van de C.W.O. zijn gedurende het verslagjaar nog in het financiële beheer van het N.H.G. opgenomen geweest. Voor 1962 is aan de C.W.O. een eigen budget voor bestrijding van haar kosten beschikbaar gesteld ter grootte van f 5.600.

Beleid. Ten aanzien van het door haar gevoerde beleid meent de C.W.O. te mogen vaststellen, dat zij in de loop der jaren het stadium van tasten, zoeken en experimenteren te boven is gekomen en haar plaats in het N.H.G. thans duidelijk heeft bepaald en geconsolideerd. Ook zij moest leren de spelregels, die in het organisatorisch geheel en bij en binnen haar eigen taken moeten worden gehanteerd — en vooral ten aanzien van de eigen taken in vele gevallen nog moesten worden bepaald — in acht te nemen.

Samenstelling C.W.O. In het verslagjaar traden als lid van de C.W.O. toe de collegae Dr B. J. M. Aulbers, Dr H. L. Cornelissen en Dr J. Z. S. Pel, waarmee de C.W.O. als volgt was samengesteld: G. J. Bos, voorzitter, J. D. Mulder, waarnemend voorzitter, I. Ph. L. Koperberg, secretaris, B. J. M. Aulbers, R. L. Cornelissen, H. J. P. M. Dijkhuis, J. C. van Es, H. H. W. Hogerzeil, J. H. F. Lahr, H. Mulder (Heerde), J. Z. S. Pel, W. Vasbinder, leden; J. H. Baay en W. Ekker, vaste adviseurs, J. T. Buma en N. H. Vroege, adviseurs ad hoc; E. B. Schubert, assistent-secretaris. Bij het einde van het verslagjaar was bekend, dat voorzitter en secretaris in 1962 zullen aftreden.

I. Ph. L. Koperberg, secretaris

JAARVERSLAG 1961 VAN DE LANDELIJKE STUDIEGROEP ARTIKELENDOCUMENTATIE

In 1961 vergaderde de studiegroep viermaal, waarvan eenmaal ten huize van Antvelink en driemaal in het Domhotel te Utrecht. De leden verzorgden 74 referaten, waarvan 46 zonder meer aan de redactiecommissie van „huisarts en wetenschap” konden worden aangeboden, terwijl zeven na bewerkstelling of verduidelijking dezelfde weg konden gaan. Negentien

referaten bleken om verschillende redenen — te specialistisch, onbetrouwbare statistiek, te kleine aantallen, te zeldzaam of te uitzonderlijk — de eindstreep niet te halen. Twee referaten bleken reeds eerder te zijn gemaakt.

Het maken van een goed referaat blijkt nog steeds een inspannend en vooral tijdrovend werk te zijn en waarschijnlijk daardoor viel de studiegroep sinds jaar en dag uiteen in tweeën: een dozijn leden produceerde regelmatig referaten, en de overige twee dozijn kwam hieraan niet of nauwelijks toe. In de ledenvergadering van april 1960 — het zij hier vermeld omdat over 1960 geen jaarverslag verscheen — werd daarom besloten een andere werkwijze te volgen, waarbij alle tijdschriften eerst door het studiegroepbestuur werden bekeken, waarna lezenswaardige artikelen aan de verschillende leden werden gesignaleerd met het verzoek een referaat te maken. Deze opzet bleek echter in het geheel niet te voldoen, zodat begin 1961 werd teruggekeerd tot de oorspronkelijke gang van zaken, waarbij ieder der leden een eigen tijdschrift kreeg, waaruit artikelen naar eigen keuze werden gerefereerd.

Het bestuur riep toen tevens de „sluimerende” leden op tot een agreement: lid blijven van de studiegroep en referaten produceren, dan wel bedanken voor het lidmaatschap, zodat tijdschriften zouden vrijkomen. Door deze sanering is de studiegroep tot dertien leden uitgedund, terwijl zich in de loop van het jaar twee nieuwe leden aanmeldden.

Eind april 1961 vond de eerste ledenvergadering plaats waarop elk in de afgelopen maanden geproduceerd referaat door de gehele groep werd besproken en beoordeeld. Van tevoren had ieder lid een stencil van elk referaat ontvangen, en was er ruimschoots tijd geweest dit te bestuderen.

Het blijkt, dat de studiegroep met deze werkwijze heeft gewonnen aan samenhang en stabiliteit, temeer daar het contact eens per twee of drie maanden plaats heeft en ook de leden, die van verre — Twello, Middelburg, Zuidhollandse eilanden — komen, steeds en op tijd aanwezig zijn. Gezien dus de gunstige resultaten van het afgelopen jaar, meent de studiegroep op deze wijze te moeten voortgaan.

A. J. M. Daniëls, secretaris

UIT DE CENTRA

Studiegroep Alphen (centrum Leiden)

De oplossing van de verschillende problemen, die in het maart-nummer werden gesteld, luidt als volgt.

Probleem 1. De orthopedisch chirurg schreef: „Wij vonden een duidelijke tendinitis stenosans, zoals de Quervain die heeft beschreven. De peesschede zal worden gekliefd, waarmee de kwaal wel verholpen zal zijn.”

Probleem 2. In „Schadelijke nevenwerkingen van geneesmiddelen” (L. Meyler, Van Gorcum en Comp., Assen, 1954) staat onder chloralhydraat: Een normale dosis kan aanleiding geven tot . . . (onder andere) hematurie.

Enkele dagen na het staken van de medicatie waren de klachten verdwenen.

Probleem 3. De specialist (reumatoloog) antwoordde op deze vraag: „In antwoord op uw schrijven meen ik te moeten aannemen, dat de combinatie van de drie ziektebeelden, asthma bronchiale, primair chronisch reuma met episcleritis en iridocyclitis, en een lymfatische leukemie toevallig is. De episcleritis en iridocyclitis kunnen als uiting van het reumatisch proces worden beschouwd. Deze oogafwijkingen komen in een bepaald percentage bij patiënten met rheumatoïde arthritis voor. Een aantal van onze patiënten, lijdende aan primair chronisch reuma, hebben tevens asthma bronchiale. Deze beide ziektebeelden komen echter in een dergelijk hoog percentage voor, dat wij een groot materiaal nodig hebben om uit te maken of het hier een positieve correlatie betreft.

De laatste twee jaar hebben wij een patiënte in onze kliniek gezien, die naast haar reumatoïde arthritis lymfatische leukemie had. Haar reumatisch lijden is vele jaren aan de leukemie vooraf gegaan.

Het is wel bekend, dat bij patiënten lijdende aan spondylitis ankylopoëtica in een groot percentage op latere leeftijd leukemie voorkomt. Deze leukemie moet hoogstwaarschijnlijk